Солодкова К.А.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Супрунова І.А.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЕВТАНАЗІЇ: ПРАВОВА ПРИРОДА, ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Евтаназія сьогодні є одним із суперечливих питань національного та міжнародного права. Сучасне міжнародне право не має ні чіткого визначення цього явища, ні явно вираженого ставлення до нього. Питання легалізації евтаназії активно обговорюється в ряді країн світу, тоді як судовою практикою залишає багато питань невирішеними. Стаття присвячена дослідженню проблеми евтаназії та права людини на самогубство за допомогою інших осіб у контексті їх правової природи, Європейської конвенції про захист прав людини й основоположних свобод, практики Європейського суду з прав людини і зарубіжного законодавства. Європейський суд з прав людини неодноразово підкреслював, що Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод – це живий організм, який повинен відповідати змінам, що відбуваються в суспільстві у зв'язку з розвитком науки, техніки і зміною світогляду з деяких питань. Неприпустимо залишати без уваги і тим більше правового регулювання ряд проблем і процесів, які відбуваються в суспільстві. Аналіз правових позицій Європейського суду з прав людини дозволяє стверджувати, що Суд не вимагає легалізації евтаназії або самогубства за допомогою інших осіб; заборона в законодавстві України евтаназії повністю відповідає ЄКПЛ і практиці ЄСПЛ. Можна з високим рівнем ймовірності прогнозувати, що незабаром Суд прийме постанову, в якій зобов'яже державу-відповідача регламентувати правові процедури щодо здійснення права на життя в контексті евтаназії у зв'язку з такими категоріями, як гідність особистості та якість життя. Не визнаючи евтаназію як складову частину права на життя, ЄСПЛ активно говорить про втручання в особисте життя і про порушення гідності смертельно хворої людини з істотними фізичними обмеженнями при забороні евтаназії.

Ключові слова: евтаназія, самогубство за допомогою інших осіб, Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, право на життя, право на смерть.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень щодо евтаназії та самогубства за допомогою інших осіб показав, що особлива увага приділяється питанням введення привілейованої кримінальної відповідальності. Такі пропозиції вимагають розгляду в контексті правової природи питання евтаназії, практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), зарубіжного законодавства та законодавства України, що дозволить з'ясувати суть евтаназії та самогубства за допомогою інших осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі дослідженню питання евтаназії та самогубства за допомогою інших осіб приділяли увагу В.Г. Буткевич, В.К. Гришук, О.С. Капінус, Н.Є. Маковецька, О.А. Мірошніченко, Г. Пуппінк, Я.О. Триньов, Н.І. Хавронюк, Ю.Б. Хім'як.

Постановка завдання. З'ясувати суть евтаназії та самогубства за допомогою інших осіб у контексті правової природи, Європейської конвенції про захист прав людини й основоположних свобод (далі – ЄКПЛ) і практики ЄСПЛ. Відповідно до мети поставлені такі завдання: 1) охарактеризувати правову природу питання евтаназії; 2) дослідити зарубіжне законодавство з питань евтаназії та самогубства за допомогою інших осіб; 3) проаналізувати правові позиції ЄСПЛ щодо евтаназії та самогубства за допомогою інших осіб; 4) з'ясувати необхідність правового регулювання питання евтаназії в законодавстві України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інститут прав і свобод людини та громадянина є невід'ємною категорією сучасного суспільства і правової держави. Перелік прав і свобод

міститься в нормах міжнародно-правових документів і в нормах національного законодавства. Каталог прав і свобод постійно розширюється і змінюється у зв'язку з розвитком суспільства, науки та техніки, з'являються нові покоління прав людини. Інститут прав і свобод людини та громадянина є категорією, що постійно розвивається.

Процес формування уявлень про права людини має багатовікову історію. Змінювалася людина та погляди на неї та її права. Людство на кожному історичному етапі розглядало права людини, виходячи з уже набутого досвіду і конкретних історичних умов. Цей тривалий і складний процес можна охарактеризувати як боротьбу людей і їхніх спільнот за право визнання природних прав і набуття нових прав людини.

Перші уявлення про права людини з'явилися у V–VI ст. до н. е., коли у древніх полісах, а саме в Афінах, з'явилася категорія «громадянство», що надала певні привілеї деяким членам суспільства [1, с. 15]. Найстарішим джерелом, яке містить вказівку на деякі права людини, визнають Маніфест Кіра Великого, що містив думку царя про необхідність скасування рабства і свободу віросповідання. Ще однією історичною пам'яткою, яка містить деякі сучасні права людини, є Велика Хартія вольностей 1215 р., котра передбачала можливість залишати країну і вільно в неї повертатися, допустимість призначити покарання лише за вироком суду, а також закріпила інститут приватної власності та її недоторканність. Прийняті в Англії Хабеас Корпус Акт 1679 р. і Білль про права 1689 р. проголосили ряд політичних і особистих прав, а також розширили процесуальні гарантії. Першим юридичним документом в історії, який проголосив загальні права людини, вважається Білль про права (червень 1776 р.), прийнятий конгресом народних представників штату Вірджинія в Північній Америці. Наступним документом стала Декларація незалежності (липень 1776 р.), прийнята Континентальним конгресом тринадцяти північноамериканських колоній. Потім Конституція США (1787 р.) і знамениті десять поправок, відомі як Білль про права (1791 р.).

Перше покоління громадянських і політичних прав бере свій початок від реформістських теорій XVII і XVIII ст., пов'язаних з англійською, американською та французькою революціями. Перше покоління включає особисті права, що впливають із природних прав і створених на основі позитивного права політичних прав. Вони конкретизуються в законодавстві демократичних держав. Йдеться про особисті (громадянські) та політичні права: право на свободу віросповідання, на участь

в управлінні державними справами, на рівність перед законом і судом, на життя, свободу і безпеку особи від свавільного (незаконного) арешту, затримання. Ці права висловили т. зв. «негативну свободу», тобто зобов'язали державу утримуватися від втручання у сферу особистої свободи.

Знаковим документом для всієї концепції прав і свобод людини та громадянина необхідно визнати Декларацію прав людини та громадянина 1789 р., яка проголошує невідчужуваність і невіддільність прав людини. Французька декларація поклала початок тенденції включення прав людини у внутрішні публічні акти. Всі перераховані документи належать переважно до першого покоління прав людини.

Друге покоління економічних, соціальних і культурних прав бере свій початок від соціалістичної традиції Франції на початку XIX ст. Ці права сформувалися у процесі боротьби народів світу за поліпшення свого економічного рівня (кінець XIX – початок XX ст.) – до них належать соціально-економічні права. Великий вплив на їхній розвиток також здійснив науково-технічний прогрес XIX ст. із переходом суспільства від традиційних до ліберальних цивілізацій, що потребували гуманістичного лібералізму із забезпеченням гідного рівня життя людей і соціальної спрямованості держави. Ці права були спрямовані на боротьбу народів за поліпшення свого економічного рівня, підвищення культурного статусу.

Що стосується третього покоління прав, то сама їх ідея почала формуватися через загострення глобальних світових проблем після Другої світової війни. На думку Е.А. Лукашевої, особливість цих прав полягає в тому, що вони є колективними і можуть реалізовуватися спільністю (асоціацією) [2, с. 74]. До третього покоління прав належать тільки колективні права, засновані на солідарності: право на розвиток, на мир, незалежність, самовизначення, територіальну цілісність, суверенітет, на свободу від колоніального гніту, право на гідне життя, на здорове природне середовище, на спільну спадщину людства, на комунікацію.

Зрештою, третє покоління прав базується на двох попередніх і пов'язує їх між собою. Однак найкраще розглядати це покоління як продукт у стадії формування – результат одночасного підйому і занепаду націй-держав другої половини XX ст.

Із прийняттям Загальної Декларації прав людини у 1948 р. відбулося закріплення на універсальному рівні прав і свобод людини, включаючи і друге покоління прав. Незважаючи на те, що

Декларація мала рекомендаційний характер для держав-членів, нині її положення розглядаються як загальнообов'язкові, а сама Декларація стала нормою звичаєвого міжнародного права. Логічним розвитком положень Загальної Декларації стало прийняття Міжнародних Пактів про права в 1966 р., які не тільки доповнили каталог прав і свобод, викладений у Декларації, а й передбачили контрольний механізм за дотриманням державами-учасниками перерахованих прав.

Однак у контексті тематики статті найбільше значення має Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. і передбачений нею ЄСПЛ, який розглядає скарги від громадян держав-учасниць Конвенції про недотримання її положень у конкретній країні, а також дає трактування її положень, а точніше змісту деяких прав і свобод при винесенні рішень у конкретних справах.

У ХХІ ст. триває процес виникнення і закріплення нових прав людини, тому деякі дослідники виділяють і четверте покоління прав [3, с. 213–214]. Активно почалося становлення прав людини, пов'язаних із науковими відкриттями в галузі мікробіології, медицини, генетики тощо. Ці права – результат втручання у психофізіологічну сферу життя людини (наприклад, право людини на штучну смерть (евтаназію), право жінки на штучне запліднення та виношування дитини для іншої сім'ї та ін.). Ці права теж мають межі, наприклад, у багатьох країнах введена заборона клонування людини.

Шляхом порівняльного дослідження законодавства сорока двох держав-членів Ради Європи ЄСПЛ встановив, що у тридцяти шести країнах будь-яка форма допомоги самогубству суворо заборонена і передбачає кримінальну відповідальність. У Швеції та Естонії сприяння самогубству не є злочином, однак естонські лікарі не мають права призначати препарат для полегшення життя шляхом самогубства. І, навпаки, тільки чотири держави-члени (Швейцарія, Бельгія, Нідерланди та Люксембург) дозволяють лікарям виписувати смертельні наркотики з урахуванням конкретних гарантій (див. Рішення «Хаас проти Швейцарії» від 20 січня 2011 р.) (п. 26) [4].

У багатьох розвинених країнах проблема евтаназії так і залишається невирішеною. Суперечливість евтаназії з медичного та морально-етичного поглядів породила й неоднозначну юридичну оцінку цього явища [5].

Аналіз зарубіжного досвіду вирішення питання евтаназії свідчить, що існує три основні підходи до визначення правової природи цього діяння:

1) визнання його привілейованим вбивством (Азербайджан, Австрія, Грузія, Данія, Молдова, Німеччина, Польща тощо); 2) віднесення до числа обставин, які виключають злочинність діяння (зазвичай це держави, де евтаназія легалізована, – Швейцарія, Бельгія, Нідерланди та Люксембург); 3) включення в число вбивств без пом'якшуючих обставин (Україна) [6, с. 174].

Як підкреслює О.А. Мірошніченко, найбільше суперечок виникає саме у зв'язку з активною евтаназією. Остання відрізняється від навмисного вбивства лише метою, оскільки спрямована на припинення страждань смертельно хворої людини [7, с. 14].

Правовий статус евтаназії в кожній із держав, у яких її легалізовано (Швейцарії, Бельгії, Нідерландах, Люксембурзі), має свої нюанси. У КК Швейцарії встановлена відповідальність за підбурювання і допомогу в самогубстві (караються, коли злочинець здійснює ці дії з «особистих мотивів» (ст. 115)) [4].

Показовим є рішення «Хаас проти Швейцарії» від 20 січня 2011 р. Суть справи полягала в такому: заявник, посилаючись на ст. 8 ЄКПЛ, скаржився, що його право вирішувати, як і коли закінчиться його життя, було порушене (п. 3). Заявник страждав від серйозного біполярного афективного розладу (психічного розладу) протягом двадцяти років і двічі намагався покінчити життя самогубством. Оскільки його хвороба підлягає тривалому лікуванню, що виключає гідне життя для нього, він просив допомоги в його припиненні (п. 7). Заявник скаржився на умови, необхідні для отримання фенобарбіталу натрію (п. 32) [4].

ЄСПЛ було висловлено правову позицію, що людина має право вирішувати, яким чином і в який момент її життя закінчиться, якщо вона здатна вільно приймати рішення з цього питання і здійснювати відповідні дії для цього. Зокрема, це становить один з аспектів права на повагу до приватного життя в розумінні ст. 8 ЄКПЛ (п. 51) [4].

ЄСПЛ вказав, що «він поділяє думку федерального суду про те, що право на життя, гарантоване ст. 2 Конвенції, зобов'язує держави створити процедуру, здатну забезпечити, щоб рішення про припинення свого життя дійсно відповідало вільній волі індивіда. Суд вважає, що вимога пред'являти рецепт лікаря, виданий на підставі повного психіатричного обстеження, є засобом, який дозволяє виконати це зобов'язання» (п. 58). Отже, не було порушення ст. 8 ЄКПЛ [4].

14 травня 2013 р. ЄСПЛ розглянув ще одну справу «Гросс проти Швейцарії» (матеріальний

аспект питання евтаназії не розглядався, було відзначено відсутність у законодавстві Швейцарії чітких принципів, які визначали б, чи можлива евтаназія і за яких умов, оскільки заявниця не страждала смертельними хворобами, а просто втомилася жити) [8].

З огляду на відмінності в законодавстві та легалізацію евтаназії у Швейцарії викладені рішення ЄСПЛ слід використовувати з урахуванням особливостей національного законодавства в тих державах, де евтаназію і самогубство за допомогою інших осіб заборонено (зокрема в Україні).

У 2002 р. Бельгія стала другою після Нідерландів державою в Європі, де невиліковно хворі отримали право на добровільну відмову від життя. Активну евтаназію здійснюють сімейні лікарі, у 40% випадків – у домашніх умовах.

Правова основа евтаназії в Нідерландах розроблена за допомогою ряду судових справ у 1980–1990-х рр. У низці випадків лікарів притягували до відповідальності за виконання евтаназії. Однак для виправдання своїх дій вони наводили поважні причини та змогли використати «необхідний захист»: лікарі можуть на законних підставах виконувати добровільні евтаназії, якщо у пацієнта «нестерпні та безнадійні страждання», і лікар переживає конфлікт між своїми професійними обов'язками – зберегти життя і полегшити страждання. Таким чином, правова основа евтаназії в Нідерландах заснована на правовому захисті лікарів, а не прав громадян [9, с. 212].

Бельгійський закон дуже схожий на голландський (надання допомоги може бути виправдано зазвичай у разі смертельної хвороби). Відмінністю бельгійського закону є те, що він більш конкретний у питаннях того, хто має право на евтаназію (тільки люди, чиї страждання є результатом «серйозних невиліковних розладів, викликаних хворобою або нещасним випадком») [10].

12 лютого 2014 р. парламент Бельгії прийняв закон, який дозволяє евтаназію для невиліковно хворих дітей без будь-яких вікових обмежень [11], що викликало дискусії в суспільстві. Бельгія є першою державою в світі, яка зняла вікові обмеження щодо застосування евтаназії.

Останнім часом в Англії висловлюються пропозиції наслідувати практику Бельгії, Швейцарії, Голландії. Право на життя в контексті прав безнадійно хворих (евтаназія) було розглянуто у справі «Осман проти Сполученого Королівства» від 28 жовтня 1998 р. Однак, за словами В.Г. Буткевича, це рішення багатьом практикам національних судових органів здалося нечітким, пере-

повненим загальним ставленням до проблеми [12, с. 398].

Детальніше це питання було досліджене у справі «Претті проти Сполученого Королівства», рішення від 29 квітня 2002 р. У цій справі ЄСПЛ встановив, що ніякого права померти – за допомогою третьої особи або за допомогою державного органу – впливати зі ст. 2 ЄКПЛ не може (п. 40). ЄСПЛ дійшов висновку, що порушення ст. 2 ЄКПЛ допущено не було (п. 42), тож «немає підстав вважати свавіллям, що закон наголошує на важливості права на життя, забороняючи суїцид зі сторонньою допомогою» (абз. 2 п. 76) [13].

Отже, на переконання В.Г. Буткевича, ЄСПЛ не визнав права померти за допомогою третіх осіб, а також за допомогою державних органів. Водночас, беручи до уваги свободу розсуду держави, ЄСПЛ не вважає порушенням ст. 2 ЄКПЛ, якщо держава, як, наприклад, Швейцарія, визнає таке право законодавчо. На думку автора: «Навіть якщо домінуючі обставини в певній країні, які дозволяють суїцид зі сторонньою допомогою, визнані такими, що не порушують ст. 2 Конвенції, це не може допомогти заявнику в цій справі». Це свідчить про те, що ЄСПЛ залишив остаточне рішення цього питання за державами [12, с. 403].

Останнім часом зростає кількість звернень громадян держав, у яких евтаназія заборонена (Італії), до держав, де це легалізовано (наприклад, Швейцарії). Таке явище отримало назву «туристична евтаназія».

19 липня 2012 р. ЄСПЛ була розглянута ще одна гучна справа «Кох проти Німеччини». Особливістю її стало визнання того, що не тільки людина, котра бажає померти, але і її близькі родичі можуть мати юридичний інтерес у цьому питанні. Факти справи полягали в такому: дружина заявника страждала протягом деякого часу загальною сенсомоторною квадріплегією (була майже повністю паралізована). Вона хотіла накласти на себе руки і тому звернулася до відповідних органів влади із проханням отримати фенобарбітал натрію. Її клопотання було відхилене. Однак вона наклала на себе руки у Швейцарії, де закон відповідав її бажанню [14].

ЄСПЛ не вирішував питання, чи мав право заявник користуватися правом його дружини на сприяння у здійсненні самогубства (допомога, яка полягає в доставці ліків), а розглянув процедурний аспект ст. 8 ЄКПЛ. Порушення прав пана Коха полягало не в отриманні отрути, а швидше у відмові німецьких судів розглядати його справу по суті (п. 72). Отже, у справі «Кох проти Німеччини»

ЄСПЛ ще раз підтвердив свою колишню позицію, висловлену у справі «Претті проти Сполученого Королівства» (п. 40, 56, 78): не може бути ніякого права на допомогу в самогубстві відповідно до ст. 2, 3 або 8 ЄКПЛ [14].

Вважаємо за необхідне розглянути регулювання питання еутаназії в законодавстві України. Так, ч. 1 ст. 3 Конституції України проголошено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а ст. 27 Конституції України встановлено, що кожна людина має невід'ємне право на життя. Також право на життя гарантується і ст. 281 Цивільного кодексу України. В Основах законодавства України про охорону здоров'я закріплена заборона на здійснення медичними працівниками еутаназії (ч. 3 ст. 52).

Позбавлення життя людини є найтяжчим злочиним проти особистості. Самогубство, приготування до самогубства, замах на самогубство – такі дії не визнаються в Україні кримінально-карними [15, с. 285].

В.Г. Буткевич провів детальне дослідження ст. 2 ЄКПЛ і питання правосуб'єктності самогубця й особи, що сприяє самогубству, і з його доводами не можна не погодитися. Зводяться вони до такого: 1) не можна самогубство розглядати як не заборону «умисного позбавлення життя», навіть якщо його назвати нейтральним «вбивством із милосердя», оскільки, як впливає з поняття «умисне», воно відбувається свідомо – вбити ще живу людину; 2) право на самовизначення (ст. 8) означає, що людина має право визна-

чатися у своєму житті, а не право покінчити з цим правом; 3) кожна людина має право на здійснення певних обрядів, але ст. 9 не допускає можливості здійснення вбивства, навіть добровільного; 4) посилатися на ст. 14 ЄКПЛ можна, але в разі самогубства або сприяння вбивству вона не має автономної дії [12, с. 405–406].

В.Г. Буткевич дійшов висновку: самогубство або сприяння самогубству не знімає із суб'єктів цих дій по ЄКПЛ ні певних обов'язків, ні певних прав, як і не надає їм додаткові. Такого права, як право на самогубство, ЄКПЛ не знає, а значить, не слід шукати його суб'єктів [12, с. 406].

Висновки. Аналіз правових позицій ЄСПЛ дозволяє стверджувати, що ЄСПЛ не вимагає легалізації еутаназії або самогубства за допомогою інших осіб, а наділяє держави широким розсудом у цьому питанні. Заборона, закріплена в законодавстві України щодо еутаназії, повністю відповідає ЄКПЛ і практиці ЄСПЛ. З урахуванням численних порушень і випадків насильства в державах, де еутаназію або самогубство за допомогою інших осіб легалізовано, останнім, на нашу думку, варто переглянути свої погляди на користь відмови від них.

Введення пом'якшеної відповідальності за вбивство зі співчуття чи допомоги у самогубстві в КК України не відповідає ні положенням Конвенції, ні практиці ЄСПЛ. У своїх рішеннях ЄСПЛ не заперечує можливості існування в деяких державах еутаназії або самогубства за допомогою інших осіб. Однак таке право не може ґрунтуватися з положень ЄКПЛ.

Список літератури:

1. Киричєк Е.В. Становление и развитие прав и свобод человека и гражданина: философско-правовое измерение. *Юридическая наука и правоохранительная практика*. 2011. № 2 (16). С. 13–22.
2. Лукашева Е.А. Права человека : учебник. Москва : НОРМА, 2003. 573 с.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс). Харків : «Еспада «Ай Бі», 2006. 776 с.
4. Case Of Haas V. Switzerland (Application № 31322/07). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-102940%22%7D> (дата звернення 17.03.2020).
5. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав і основоположних свобод : компендіум / О.В. Сердюк, Ю.В. Щокін, І.В. Яковюк та ін. ; за заг. ред. О.В. Сердюка, І.В. Яковюка. Харків : Право, 2019. С. 112.
6. Кримінальні проступки: теоретичне підґрунтя та шляхи вдосконалення законодавства України : матеріали всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Луганськ, 18–28 березня 2013 р.; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. 192 с.
7. Мірошніченко О.А. Право людини на життя (теорія та практика міжнародного співробітництва) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Харків, 2005. 18 с.
8. Case Of Gross V. Switzerland Application № 67810/10. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-119703%22%7D> (дата звернення: 17.03.2020).
9. Паньків О.М., Петровський Ю.І. Право людини на розпорядження життям: деякі аспекти. *II Медичне право України: проблеми становлення та розвитку* : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції 19–20 квітня 2007, м. Львів. С. 210–215.

10. Carlos Beltramo. Euthanasia In Europe: From Horror To Hope. URL: <http://www.pop.org/content/euthanasia-europe-horror-hope> (дата звернення: 17.03.2020).
11. Belgian Senate votes to extend euthanasia to children. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-25364745> (дата звернення: 17.03.2020)
12. Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В.Г. Буткевича. Київ : Ред. журн. «Право України», 2011, Дод. до журн. «Право України». Вид. 2. Стаття 2 ЄКПЛ «Право на життя» : у 3 кн. 2011. Кн. 2. 1108 с.
13. Case Of Pretty V. The United Kingdom (Application № 2346/02). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-60448%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-60448%22]}) (дата звернення: 17.03.2020).
14. Case Of Koch V. Germany (Application № 497/09). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-112282%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-112282%22]}) (дата звернення: 17.03.2020).
15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ : Юридична думка, 2012. С. 285.

**Solodkova K.A., Suprunova I.A. SOME ISSUES OF EUTHANASIA:
LEGAL NATURE, ECHR PRACTICE AND UKRAINIAN LEGISLATION**

Euthanasia is one of the conflicting issues of national and international law today. Modern international law has neither a clear definition of this phenomenon nor a pronounced relation to it. Meanwhile, the issue of euthanasia legalization is being actively discussed in a number of countries, while the lack of jurisprudence leaves many issues unresolved. The article is devoted to the study of euthanasia and human rights to suicide with the help of others in the context of their legal nature, the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the case law of the European Court of Human Rights and foreign law. The European Court of Human Rights has repeatedly emphasized that the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms is a living organism that must respond to changes occurring in society as a result of the development of science, technology and changing worldviews on certain issues. It is unacceptable to disregard even more so the legal regulation of a number of problems and processes that are taking place in society. An analysis of the legal position of the European Court of Human Rights suggests that the European Court of Human Rights does not require the legalization of euthanasia or suicide with the help of others; the ban on euthanasia legislation in Ukraine is fully in line with ECHR and ECHR practices. It is safe to say that the European Court of Human Rights will soon adopt a decree obliging the respondent State to regulate the legal procedures for exercising the right to life in the context of euthanasia in relation to such categories as dignity and quality of life. While not recognizing euthanasia as a constituent of the right to life, the ECtHR has been active in interfering with privacy and violating the dignity of a terminally ill person with significant physical limitations in the prohibition of euthanasia.

Key words: euthanasia, suicide with the help of others, European Court of Human Rights, European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, right to life, right to die.